

Briselē, 2026. gada 28. aprīlī
(OR. en)

8435/26

AG 70
SIMPL 79
BETREG 3
IA 96

PAVADVĒSTULE

Sūtītājs:	Eiropas Komisijas ģenerālsēkretāre, parakstījusi direktore <i>Martine DEPREZ</i>
Saņemšanas datums:	2026. gada 28. aprīlis
Saņēmējs:	Eiropas Savienības Padomes ģenerālsēkretāre <i>Thérèse BLANCHET</i>
K-jas dok. Nr.:	COM(2026) 380 final
Temats:	KOMISIJAS PAZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM, EIROPADOMEI, PADOMEI, EIROPAS EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI UN REĢIONU KOMITEJAI Vienkāršāki, skaidrāki un labāk izpildīti ES noteikumi

Strasbūrā, 28.4.2026.
COM(2026) 380 final

**KOMISIJAS PAZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM, EIROPADOMEI,
PADOMEI, EIROPAS EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI UN
REĢIONU KOMITEJAI**

Vienkāršāki, skaidrāki un labāk izpildīti ES noteikumi

Eiropas Savienībai ir pienācis izšķirošs brīdis. Tā saskaras ar saspringtu ģeopolitisko vidi, ekonomisko spiedienu un draudiem drošībai un demokrātijai. Vienlaikus tā steidzami cenšas novērst strukturālos šķēršļus, kas to kavē, un uzlabot apstākļus augsti konkurētspējīgas, inovatīvas un ilgtspējīgas sociālās tirgus ekonomikas atbalstam. Šo centienu ietvaros mums ir jānodrošina vienkāršs, efektīvs, pārredzams un izpildāms tiesiskais regulējums, kas stingri balstās uz tiesiskumu un atbalsta pilnīgi integrētu vienoto tirgu. Ir svarīgi, lai vienota Eiropa izmantotu savas stiprās puses un saglabātu konkurences priekšrocības. Tam ļoti nozīmīga ir ES tiesību aktu stratēģiska izpilde, īpašu uzmanību pievēršot jomām, kas mūsu iedzīvotājiem un uzņēmumiem ir vissvarīgākās. ES noteikumu kvalitāte un izpildāmība nosaka arī Savienības spēju rīkoties ārēji un projicēt savus standartus, tādējādi veicinot ES ekonomisko drošību un globālo ietekmi.

Kā atzinusi ESAO¹, Komisija izmanto vienu no progresīvākajām labāka regulējuma sistēmām, tajā apvienojot pierādījumus, ietekmes analīzi un plašu apspriešanos ar ieinteresētajām personām. Vienlaikus tā ir veikusi vērienīgus pasākumus, lai stiprinātu vienoto tirgu un pilsoņu tiesības un pamatbrīvības un aizsargātu tiesiskumu. Neraugoties uz to, pilsoņi, uzņēmumi un publiskās pārvaldes iestādes bieži saskaras ar sarežģītiem, ārkārtīgi detalizētiem vai neskaidriem tiesību aktiem ES vai valstu līmenī. Tie arī piedzīvo pārliecīgu kavēšanos ES tiesību aktu transponēšanā un īstenošanā, problēmas ar izpildi, birokrātiskus šķēršļus un nevajadzīgu pārmērīgu regulējumu valstu līmenī.

Sadrumstalota, novēlota vai nepārdomāta ES tiesību aktu īstenošana kavē ES politikas mērķu sasniegšanu, vājina vienoto tirgu un apdraud ES konkurētspēju un noturību. Ilgstoši un būtiski ES tiesību aktu pārkāpumi var arī apdraudēt tiesiskumu, kas pašreizējā globālajā kontekstā joprojām ir pakļauts spiedienam. Tiesiskuma garantēšana nav tikai ES vērtību aizsardzības jautājums. Tā ir būtiska juridiskajai noteiktībai, paredzamībai un labvēlīgai investīciju un uzņēmējdarbības videi.

Šā paziņojuma mērķis ir modernizēt ES tiesību aktu izstrādi, īstenošanu un izpildi, vienlaikus nodrošinot, ka tie ir skaidri, elastīgi un atbilst paredzētajam mērķim, tādējādi atbalstot ceļvedi “Viena Eiropa, viens tirgus”² nosprausto mērķu sasniegšanu. Racionalizējot procedūras, stiprinot priekšlikumu pierādījumu bāzi un nodrošinot stingru proporcionalitātes piemērošanu, ES var atbalstīt savu politikas mērķu sasniegšanu, tādējādi palielinot konkurētspēju, stiprinot juridisko noteiktību un ātrāk un efektīvāk reaģējot uz neatliekamām vajadzībām. Paturot prātā šos mērķus, šis paziņojums iepazīstina ar pasākumiem ES tiesību aktu labākai īstenošanai un ātrākai izpildei visās politikas jomās. Īpaša stratēģiska uzmanība tiks pievērsta vienotā tirgus noteikumu kopuma izpildei.

Jaunām ES iniciatīvām būtu jāatbilst labāka regulējuma principiem, tostarp “integrētai vienkāršībai”. Tie būtu jāpapildina ar kvalitatīviem ietekmes novērtējumiem, un tiem būtu visefektīvākajā veidā jāveicina Savienības politikas mērķu sasniegšana. Šajā paziņojumā izklāstītie pasākumi un principi tiks atspoguļoti labāka regulējuma pamatnostādņēs un rīkkopā un tiks īstenoti pakāpeniski, rūpīgi nosakot prioritātes. Savukārt spēkā esošie tiesību akti vajadzības gadījumā būtu jāpārskata, lai nodrošinātu, ka tie joprojām ir aktuāli, un lai veicinātu saskaņotību starp saistītiem tiesību aktiem. Šajā nolūkā šim paziņojumam ir pievienots rīcības plāns regulējuma “ģenerāltīrīšanai”, pievēršoties 12 prioritārām jomām.

¹ OECD Regulatory Policy Outlook 2025,

https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/publications/reports/2025/04/oecd-regulatory-policy-outlook-2025_a754bf4c/56b60e39-en.pdf

² https://commission.europa.eu/document/5445de81-9481-4335-9902-9756159ba614_en

Komisija aicināja ieinteresētās personas paust viedokli par labāku regulējumu, izmantojot uzaicinājumu iesniegt atsauksmes³. Tika saņemti 288 iesniegumi no 27 valstīm⁴. Kopumā ieinteresētās personas uzskata, ka labāka regulējuma instrumenti ir būtiski ES likumdošanas kvalitātei. Tās aicina stiprināt un modernizēt šos instrumentus, nodrošinot lielāku pārredzamību, pārskatatbildību un juridisko stabilitāti.

1. INTEGRĒTA VIENKĀRŠĪBA

Lai izveidotu saliedētāku un efektīvāku vienoto tirgu, Komisija vēlas nodrošināt, ka jaunie tiesību aktu priekšlikumi novērš regulējuma sarežģītību un sadrumstalotību. Bažas par regulējuma vienkāršību un skaidrību ir vienas no galvenajām bažām, ko ieinteresētās personas pauda uzaicinājumā iesniegt atsauksmes, apgalvojot, ka vienkāršība ir jāiekļauj tiesību aktos jau agrīnā izstrādes posmā.

Priekšlikums ir vienkāršs, ja personas, uz kurām tas attiecas, var viegli saprast:

- kāds ir sasniedzamais mērķis,
- kam kas jādara un kad tas ir jādara,
- kā jaunās tiesības un pienākumi mijiedarbojas ar esošajām tiesībām un pienākumiem,
- kā tiek panākta atbilstība un
- kas notiek, ja pienākumi netiek izpildīti.

Tiesību aktiem vajadzētu būt skaidriem, lai nodrošinātu, ka tos var netraucēti īstenot un konsekventi un prognozējami piemērot arī valstu iestādes un tiesas. Komisija turpmākajos tiesību aktu priekšlikumos centīsies piemērot “integrētas vienkāršības” principu un aicina Eiropas Parlamentu, Padomi un dalībvalstis to ievērot arī savā darbā.

“Integrētai vienkāršībai” ir vairākas dimensijas.

Regulatīvā disciplīna

Lai izveidotu efektīvāku un lietderīgāku tiesisko regulējumu, ir būtiski, ka Eiropa spēj noteikt prioritātes un koncentrēties uz visnozīmīgākajām problēmām un riskiem. Regulatīvā disciplīna ir līdzeklis, kā nodrošināt subsidiaritātes un proporcionalitātes principa konsekventu piemērošanu ES tiesību aktos. Tādējādi Savienība var koncentrēt savus centienus un resursus uz jomām, kurās ES līmeņa rīcība ir nepieciešama, sniedz vislielāko pievienoto vērtību un ir samērīga.

Nosakot īstenošanas noteikumus, mums ir jābūt disciplinētiem un jākoncentrējas uz to, lai nepieļautu, ka ES tiesību akti kļūst pārāk gari, sarežģīti un dārgi piemērošanā. Turpmākajos tiesību aktu priekšlikumos Komisija centīsies ierosināt labi izstrādātas pilnvaras pieņemt vienīgi tādus deleģētos un īstenošanas aktus, kas ir absolūti nepieciešami, lai efektīvi īstenotu un izpildītu ES noteikumus vai starptautiskās saistības. Mēs arī aicinām Eiropas Parlamentu un Padomi šajā ziņā visā likumdošanas procesā rīkoties tāpat.

³ Uzaicinājums iesniegt atsauksmes: https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/16232-Pazinojums-par-labaku-regulejumu_lv

⁴ Respondenti bija uzņēmumu apvienības (100), NVO (65), ES pilsoņi (29), uzņēmumi (22), valsts iestādes (22), “citi” (16), “arodbiedrības” (12), “akadēmiskās/pētniecības iestādes” (11), “vides organizācijas” (5), “patērētāju organizācijas” (4) un “trešo valstu pilsoņi” (2).

Lai padziļinātu vienoto tirgu un stiprinātu ES pievilcību pasaules ekonomikā, izšķiroša nozīme ir pareizā juridiskā instrumenta izvēlei un saskaņošanas pakāpei. Tiesību akta izvēlei jābūt labi pamatotai, pamatojoties uz Līgumiem, kā arī ievērojot tā mērķi un saturu⁵. Attiecībā uz jautājumiem ar spēcīgu vienotā tirgus dimensiju un ja ES kompetence to atļauj, izsmeltošu regulu sistemātiskāka izmantošana⁶ var ierobežot papildu pienākumus un regulējuma sadrumstalotību un arī pārmērīgu reglamentēšanu. Šādos gadījumos priekšroka būtu jādod pilnīgai saskaņošanai, bet izņēmumiem vajadzīgs pārliecinošs pamatojums.

Nākotnes prasībām atbilstošs un adaptīvs regulējums

Inovācijas un izaugsmes atbalstīšanas nolūkā ES un valstu noteikumiem ir jānodrošina pietiekama manevrēšanas telpa, lai pielāgotos nākotnes norisēm arvien straujāku tehnoloģisko un ģeopolitisko pārmaiņu kontekstā. Tālab ir jāizstrādā inovācijai labvēlīgi noteikumi, kas ietver apsteidzošus un ilgtermiņa apsvērumus un nodrošina nepieciešamo juridisko noteiktību un uzticēšanos, lai varētu investēt un darboties vienotajā tirgū. Vienlaikus Komisija nodrošinās, ka noteikumi tiek pārskatīti un vajadzības gadījumā atjaunināti, lai pielāgotos mainīgajiem apstākļiem un tehnoloģiskajām pārmaiņām.

Mēs arī attiecīgos gadījumos izmantosim turpināmības klauzulas, saskaņā ar ko tiesību akti zaudē spēku noteiktā datumā nākotnē. Turpināmības klauzulas, ko izmanto kopā ar savlaicīgas uzraudzības un izvērtēšanas klauzulām, var palīdzēt novērst noteikumu un ziņošanas prasību pārmērīgu savairošanos. Tās var nodrošināt, ka tiesību akti, kas vairs nav aktuāli, nepaliek tiesību aktu krājumā. Formulējumi, ko izmanto turpināmības, uzraudzības un novērtēšanas klauzulām, tiks standartizēti un saskaņoti.

Vienkāršāki un pieejamāki tiesību akti

Tāpat ir svarīgi, lai ikviens varētu vieglāk identificēt savas likumīgās tiesības un pienākumus, kā arī saistīto īstenošanas grafiku. Tāpēc Komisija uzlabos *EUR-Lex*⁷ pieejamos tiesību aktu kopsavilkumus, lai skaidri izklāstītu tiesības un pienākumus un norādītu uz valstu īstenošanas pienākumiem. Mēs arī: i) sadarbosimies ar citām iestādēm, lai atvieglotu piekļuvi ES tiesību aktiem, citstarp padarot tos mašīnlasāmus; ii) darīsim pieejamu lielāku skaitu tiesību aktu konsolidēto versiju un darīsim to ātrāk, lai galveno tiesību aktu un visus tā turpmākos grozījumus varētu izlasīt vienā dokumentā; iii) turpināsim attīstīt Eiropas juridisko datu telpu, lai nodrošinātu vieglu tiešsaistes piekļuvi jaunākajiem piemērojamajiem tiesību aktiem un judikatūrai ES un dalībvalstu līmenī⁸. Izstrādājot ziņošanas prasības, Komisija īsteno vienreizējas iesniegšanas principu un padarīs informācijas avotus viegli identificējamus.

Izstrādājot apsvērumus, kas izklāstīti katra tiesību akta priekšlikuma sākumā, Komisija piemēros uzlabotus standartus. Apsvērumi būs vairāk vērsti uz to, lai izklāstītu tiesību akta pamatojumu un to, kā tas jāinterpretē, nevis tikai pārfrāzētu tiesību akta noteikumus vai

⁵ Direktīvām ir vajadzīgi transponēšanas pasākumi un tās nodrošina dalībvalstīm lielāku elastību īstenošanā, savukārt regulas ir tieši piemērojamas un reglamentē politikas jomu, neprasot tālejošus papildu normatīvos noteikumus dalībvalstīs.

⁶ Tas attiecas uz gadījumiem, kad ES noteikumi izsmeltoši reglamentē jautājumu, uz kuru attiecas tiesību akts, un ietver pilnu noteikumu kopumu, kas reglamentē patstāvīgi.

⁷ *EUR-Lex* nodrošina piekļuvi ES tiesību aktiem, tostarp autentiskajam *Eiropas Savienības Oficiālajam Vēstnesim*, ES tiesību aktu konsolidētajām versijām (tekstiem bez juridiska spēka), tiesību aktu kopsavilkumiem un judikatūrai. Tas ir visaptverošs ES tiesību aktu un saistīto dokumentu tiešsaistes repozitorijs, kas ļauj lietotājiem meklēt, pārlūkot un lejupielādēt dokumentus un sekot līdzi tiesību aktu priekšlikumu virzībai.

⁸ Komisijas paziņojums “*DigitalJustice@2030*”, COM(2025) 802.

atsauktos uz nesaistītām politikas iniciatīvām vai mērķiem. Arī Eiropas Parlaments un Padome var palīdzēt racionalizēt apsvērumus likumdošanas procesā.

Lai uzlabotu tiesiskā regulējuma konsekveni un saskaņotību, Komisija izmantos tādas vispāratzītus paņēmienus kā kodifikācija⁹ un pārstrādāšana¹⁰. Abos gadījumos iepriekš spēkā esošie tiesību akti un to grozījumi¹¹ tiek aizstāti un atcelti, tādējādi veicinot saskaņotāku un saprotamāku tiesisko regulējumu, kas visām ieinteresētajām personām ir vieglāk saprotams un piemērojams. Tomēr, lai veicinātu šo metožu ieviešanu, ir svarīgi, ka likumdevēji ievēro savu apņemšanos neatsākt izskatīt citus tiesību akta elementus.

Saskaņotam un vienkāršākam tiesiskajam regulējumam ir vajadzīga arī skaidra saikne starp tiesību aktiem un pārklāšanās un lieku noteikumu novēršana. Tiesību aktiem vai noteikumiem, ko piemēro konkrētām nozarēm vai darbībām, būtu jāpapildina, nevis jāatkārto tiesību akti vai noteikumi, kurus piemēro vispārīgāk. Tāpat ar jaunajiem noteikumiem būtu jānovērš patiesas regulējuma nepilnības, nevis jāatkārto spēkā esošie tiesību akti. Būtu jānodrošina jauno un spēkā esošo noteikumu pilnīga konsekvence, skaidrība un saskaņotība.

Komisija nodrošinās, ka šie principi tiek piemēroti, sagatavojot jaunus politikas priekšlikumus, un tā arī centīsies pārskatīt spēkā esošos tiesību aktus svarīgās jomās, kurās regulējuma sadrumstalotība ir kļuvusi īpaši izplatīta, sākot ar tām jomām, kas izklāstītas šim paziņojumam pievienotajā rīcības plānā par regulējuma “ģenerāltīrīšanu”.

Reāli transponēšanas un īstenošanas termiņi

Cilvēkiem, uzņēmumiem un valdībām ir vajadzīgs laiks, lai sagatavotos jauniem noteikumiem un saprastu, kā tos ievērot. Uzaicinājumā iesniegt atsauksmes ieinteresētās personas apgalvoja, ka tiesību akti būtu jāizstrādā, jau no paša sākuma paturot prātā to īstenošanu. Šajā sakarā tika paustas nopietnas bažas par pārejas un īstenošanas periodiem, kas neļauj pietiekami sagatavoties.

Komisija īpašu uzmanību pievēršīs tam, lai nodrošinātu, ka tiesību akti tiek izstrādāti, jau no paša sākuma domājot par to īstenošanu. Tā piemēros principu “vispirms domāt par mazajiem uzņēmumiem”, paturot prātā mazo un vidējo uzņēmumu vajadzības un spējas¹².

Komisija arī pastiprinās centienus, lai nodrošinātu, ka transponēšanas un īstenošanas termiņi ir izpildāmi un ticami, pamatojoties uz reālām aplēsēm par laiku, kas vajadzīgs īstenošanas pasākumu un digitālo rīku izstrādei, un lai uzņēmumiem un valstu iestādēm dotu pietiekami daudz laika pielāgoties. Ierosinot jaunus tiesību aktus, sistemātiski tiks apsvērtas klauzulas par tiesībām saglabāt iepriekš spēkā esošos nosacījumus, labvēlības periodi un noteikumi, kas paredz galveno pienākumu izmēģināšanu un pakāpenisku ieviešanu. Komisija aicina arī

⁹ 1994. gada 20. decembra Iestāžu nolīgums par paātrinātu darba metodi tiesību aktu oficiālai kodifikācijai (OV C 102, 2. lpp., [EUR-Lex - 31996Y0404\(02\) - LV - EUR-Lex](#))

¹⁰ 2001. gada 28. novembra Iestāžu nolīgums par tiesību aktu pārstrādāšanas tehnikas strukturētāku izmantošanu (OV C 77, 1. lpp., [EUR-Lex - 32002Q0328 - LV - EUR-Lex](#)).

¹¹ *Vertikālās* kodifikācijas gadījumā tiesību aktu un tā grozījumus apvieno jaunā tiesību aktā, savukārt *horizontālajā* kodifikācijā jaunā tiesību aktā tiek apvienoti pamatakti, kas attiecas uz saistītiem jautājumiem, un to grozījumi. Nevienā gadījumā netiek veiktas būtiskas izmaiņas. *Pārstrādāšanā* jauns tiesību akts vienā dokumentā ietver būtiskas izmaiņas un nemainītus noteikumus.

¹² MVU būtu jāgūst labums no atbrīvojumiem no pienākumiem, ja tas nerada lielu regulatīvo risku, un tiem vajadzētu būt piekļuvei atbalsta pasākumiem, ja tiem ir jāievēro noteikumi, kas ir dārgi vai prasa interpretāciju. Attiecīgā gadījumā būtu jāņem vērā arī mazu vidējas kapitalizācijas uzņēmumu specifika.

Eiropas Parlamentu un Padomi visā likumdošanas procesā šim jautājumam pievērst īpašu uzmanību.

Tehnoloģiskā progresa izmantošana

Digitālajam laikmetam gatava politikas veidošana palīdz jau agrīnā plānošanas posmā apzināt likumdošanas iniciatīvas digitālos aspektus un tos sistemātiski ņemt vērā politikas izstrādē. Šāda strukturēta pieeja veicina saskaņotāku *acquis*, raitāku politikas digitālo īstenošanu un progresu administratīvā sloga samazināšanā¹³. Turklāt progresīvās tehnoloģijas, tostarp mākslīgais intelekts, var palīdzēt uzlabot tiesību aktu kvalitāti un samazināt regulējuma atšķirības starp tiesību aktiem.

Šajā kontekstā Komisija izstrādā jaunu IT rīku, kas palīdzēs vieglāk pārvaldīt ES tiesību aktus, tostarp īstenošanas noteikumus, un apzināt pārklāšanos, nepilnības un nevajadzīgu sarežģītību. Vienlaikus tiks vēl vairāk uzlabots ES elektroniskais tiesību aktu izstrādes rīks *EdiT*, lai nodrošinātu skaidrību un konsekveni ierosinātajos tiesību aktos. Šīs darbības atvieglos tiesību aktu sagatavošanu, uzlabos to izpratni un paredzamību, tādējādi atbalstot tādas prioritātes kā administratīvā sloga samazināšana. Tiesību aktu izstrādi un konsekveni veicinās standartklauzulas, tostarp maziem un vidējiem uzņēmumiem labvēlīgi noteikumi.

Vēl viens veids, kā nodrošināt priekšlikumu juridisko kvalitāti un to, ka princips “integrēta vienkāršība” iesakņojas politikas ciklā, ir apmācības un norādījumi. Šajā nolūkā Komisija ieguldīs līdzekļus, lai veicinātu iekšējās specializētas zināšanas par juridisko tekstu izstrādi, izmantojot obligātas apmācības programmas un atjauninātus norādījumus par tiesību aktu izstrādi. Labākās prakses un šo principu piemērošanu veicinās juridiskās kvalitātes korespondentu tīkls.

Integrēta izpilde

“Integrēta vienkāršība” radīs skaidrākus un pieejamākus pienākumus dalībvalstīm un uzņēmumiem, atvieglojot atbilstību jau no paša sākuma. ES noteikumiem vajadzētu būt viegli īstenojamiem, uzraugāmiem un izpildāmiem, kā arī grūti ļaunprātīgi izmantojamiem vai apejamiem. Tas nozīmē, ka, izstrādājot ES tiesību aktus, jau no paša sākuma ir jāapsver izpildes mehānismi. Iestrādāti uzraudzības un izpildes instrumenti var būt noderīgi visu veidu tiesību aktiem, bet tie ir īpaši svarīgi regulām, kas ir tieši piemērojamas. Apsveramie mehānismi atšķirsies, bet turpmāk minētie noteikumi ir varianti, kas konkrētās situācijās ir izrādījušies noderīgi:

- valstu izpildiestāžu izraudzīšanās un to izpildes pilnvaru noteikšana, iespējams, apvienojumā ar sankciju pietiekamu saskaņošanas pakāpi;
- stingras faktu vākšanas pilnvaras Komisijai konkrētās jomās;
- stingri iepriekšējās paziņošanas mehānismi¹⁴ attiecībā uz valsts tiesību aktu projektiem ar saistošu saderības novērtējumu, ko veic Komisija, lai konstatētās problēmas tiktu novērstas pirms valsts pasākumu pieņemšanas.

¹³ Digitālajam laikmetam gatavā politikas satvarā tiesību aktu priekšlikumiem ar digitālu ietekmi ir pievienots tiesību akta finanšu un digitālais pārskats, <https://interoperable-europe.ec.europa.eu/collection/digital-ready-policy-making/digital-ready-policy-making-dprm-framework>.

¹⁴ Tas attiecas uz jomām un valstu pasākumiem, ko neapņēmo esošie paziņošanas mehānismi, piemēram, tie, kas izveidoti ar Vienotā tirgus pārredzamības direktīvu un Pakalpojumu direktīvu.

Atkarībā no katra priekšlikuma apstākļiem Komisija apsvērs, vai šāda veida “integrētas izpildes” noteikumi varētu radīt pievienoto vērtību, un tos attiecīgi izmantos. Tajā pašā laikā Komisija centīsies līdz minimumam samazināt jebkādu slogu dalībvalstīm un sev, ņemot vērā pašreizējos budžeta ierobežojumus, kas izriet no šādiem pasākumiem.

Svarīgākās darbības

- Lielāks uzsvars uz subsidiaritātes un proporcionalitātes principiem kā daļu no **regulatīvās disciplīnas**, tostarp uz pilnvarām pieņemt deleģētos un īstenošanas aktus.
- Prioritāte **izsmelšām regulām un pilnīgai saskaņošanai**, reglamentējot ar vienoto tirgu saistītus jautājumus, ja tas ir juridiski iespējams un lietderīgi.
- Regulāras un savlaicīgas uzraudzības un novērtēšanas klauzulas un attiecīgā gadījumā **turpināmības klauzulu** izmantošana, lai nodrošinātu, ka tiesību akti atbilst jaunākajām norisēm.
- **Pārstrādāšanas un kodifikācijas** metožu plašāka izmantošana un **konsekvences** nodrošināšana **starp nozaru un vispārējiem tiesību aktiem**, kā arī **starp esošajiem un jaunajiem tiesību aktiem**.
- Vislabāko **standarta noteikumu** apzināšana, ja iespējams, iestādēm vienojoties par standarta formulējumu, un **mērķtiecīgāki apsvērumi**.
- Reālu **transponēšanas un īstenošanas termiņu noteikšana un sistemātiska** tādu **pasākumu apsvēršana** kā klauzulas par tiesībām saglabāt iepriekš spēkā esošos nosacījumus vai pakāpeniska ieviešana, lai atvieglotu īstenošanu.
- **Digitālo rīku** turpmāka izstrāde un izmantošana; tas attiecas, piemēram, uz *EdiT* elektronisko rediģēšanas rīku, kas ir jauns *acquis* pārvaldības rīks, vienlaikus vēl vairāk uzlabojot piekļuves punktu ES tiesību aktiem, proti, *EUR-Lex*, un turpinot attīstīt Eiropas juridisko datu telpu.
- **Juridiskās kvalitātes korespondentu tīkla** izveide visā Komisijā un **obligātas apmācības** ieviešana **tiesību aktu sagatavotājiem**, pamatojoties uz atjauninātiem norādījumiem.
- Stingrāki **uzraudzības un izpildes mehānismi** ES tiesību aktos, lai nodrošinātu **integrētu izpildi**, citstarp neatbilstību ES tiesību aktiem novēršanu agrīnā posmā, izmantojot iepriekšējas paziņošanas mehānismus.

2. LABĀKA REGULĒJUMA SATVARA TURPMĀKA UZLABOŠANA

ES tiesiskajam regulējumam ir ātri jāreaģē uz mūsdienu problēmām, starp kurām ir labklājības un konkurētspējas veicināšana, kā arī jārisina sociālie, vides un ģeopolitiskie jautājumi. Tam ir vajadzīga lielāka koncentrēšanās, kā arī lielāka elastība, stingrība, skaidrība un paredzamība.

Komisijas labāka regulējuma sistēma, kas aptver ietekmes novērtējumus, konsultācijas un izvērtējumus, ir plaši atzīta par starptautisku standartu, ievērojot tās augsto kvalitāti. Ar šo paziņojumu tiek ieviesti mērķtiecīgi uzlabojumi, lai nodrošinātu, ka tā var sniegt efektīvāku ieguldījumu vēl visdažādākajās citās situācijās. Šo izmaiņu mērķis ir palielināt gan ietekmes novērtējumu skaitu, gan to atbilstību, nodrošināt pēc iespējas spēcīgāku pierādījumu bāzi gadījumos, kad leģislatīva rīcība ir steidzama, un racionalizēt apspriešanos secību. Šī jaunā pieeja stāsies spēkā nekavējoties, taču tiks īstenota pakāpeniski līdz pamatnostādņu un rīkkopas pārskatīšanai.

Plašāki un mērķtiecīgāki ietekmes novērtējumi

Pirmajā pilnvaru gadā Komisija rīkojās ātri un apņēmīgi, lai risinātu dažas no pēdējo desmitgažu sarežģītākajām ģeopolitiskajām un ekonomiskajām problēmām. Tas ietvēra likumdošanas iniciatīvu, tostarp vairāku vienkāršošanas priekšlikumu¹⁵, pieņemšanu steidzamības kārtā. Lai gan ārkārtējas steidzamības gadījumos joprojām var būt vajadzīgas atkāpes no dažiem labāka regulējuma standartiem, šajā paziņojumā izklāstītās izmaiņas ļaus Komisijai izstrādāt vairāk iniciatīvu, kam ir pievienots ietekmes novērtējums¹⁶.

Lai tas būtu iespējams, būs nepieciešama stingrāka un strukturētāka proporcionalitātes apsvērumu piemērošana. Ietekmes novērtējumos galvenā uzmanība tiks pievērsta tam, kas patiešām ir svarīgs, proti, attiecīgā priekšlikuma galvenās ekonomiskās, sociālās un vidiskās ietekmes novērtēšanai. Turklāt pielāgotāka pieeja nošķirs nozīmīgas jaunas likumdošanas iniciatīvas vai pārskatīšanu no mērķtiecīgākām iniciatīvām¹⁷. Šāda pieeja nodrošinās nepieciešamos pierādījumus un analīzi atkarībā no iniciatīvu rakstura un to paredzamās ietekmes, citstarp attiecīgā gadījumā iespējamās ārējās ietekmes.

Šī pieeja tiks atspoguļota pārskatītās ietekmes novērtējumu un izvērtējumu veidnēs. Jau no paša sākuma tiks ietverta "būtiskas ietekmes matricas" izstrāde, lai labāk koncentrētos uz ietekmi, kas ir būtiska un nozīmīga katram atsevišķajam priekšlikumam. Tā mēs varēsim noteikt būtisko ietekmi un svarīgus analizējamus aspektus, tādējādi definējot ietekmes novērtējuma fokusu un nosakot analīzes tvērumu un dziļumu. Šīs mērķtiecīgākās un kodolīgākās analīzes nozīmīga daļa arī turpmāk būs izmaksu un ieguvumu apsvēršana, kur liela nozīme būs pieejamajiem skaitļiem, datiem un statistikai. Komisija cik vien iespējams centīsies sasniegt šos mērķus, pēc iespējas labāk izmantojot savus iekšējos resursus, spējas un speciālās zināšanas.

Stingrākas pieejas rezultātā Regulējuma kontroles padome veiks kvalitātes kontroli attiecībā uz plašāku novērtējumu klāstu, kas pamato politikas priekšlikumus. Šādā paplašinātā kontrolē, ko plaši atbalsta ieinteresētās personas, tiks ņemts vērā arī katra priekšlikuma ietekmes raksturs un nozīmīgums. Attiecībā uz nozīmīgiem priekšlikumiem padome turpinās sniegt atzinumus ar iebildēm¹⁸, savukārt attiecībā uz citām mērķtiecīgākām iniciatīvām tā sniegs ieteikumus

¹⁵ To vidū bija *omnibus* tiesību akts, kas ir viens tiesību akts, ar kuru groza vairākus tiesību aktus.

¹⁶ Ietekmes novērtējums nav vajadzīgs visiem tiesību aktu priekšlikumiem, labāka regulējuma rīkkopa, INSTRUMENTS NR. 7. Kas ir ietekmes novērtējums un kad tas ir nepieciešams, https://commission.europa.eu/law/law-making-process/better-regulation/better-regulation-guidelines-and-toolbox/better-regulation-toolbox_en?prefLang=lv.

¹⁷ Mērķtiecīgas iniciatīvas ir tādas, kas būtiski nemaina spēkā esošo tiesību aktu politikas mērķus un ierosina izmaiņas, kuru nolūks ir optimizēt to efektivitāti un lietderību.

¹⁸ T. i., pozitīvs atzinums, pozitīvs atzinums ar atrunām, negatīvs atzinums.

uzlabojumiem, kas tiks pārredzami paziņoti un ņemti vērā. Tādējādi tiks uzlabota pierādījumu kvalitāte priekšlikumos, kurus padome pašlaik nekontrolē.

Minimālās prasības paātrinātai virzībai

Steidzama situācija rodas tad, kad ir vajadzīga ātra ES rīcība, lai novērstu būtisku kaitējumu, izpildītu juridiskās saistības vai izmantotu kritisku iespēju. Eiropas Ombuds ir sniedzis ieteikumus¹⁹ par to, kā Komisija pamato steidzamus priekšlikumus ar pierādījumiem. Arī respondenti, kas atsaucās uz uzaicinājumu sniegt atsauksmes, pievērsās steidzamības procedūru izmantošanai. Lai gan respondenti atzīst, ka patiesām ārkārtas situācijām var būt vajadzīgas paātrinātas procedūras, tomēr, ciktāl iespējams, apspriešanai un novērtēšanai būtu jānotiek.

Reaģējot uz Eiropas Ombuda ieteikumiem un ieinteresēto personu bažām, Komisija novērtēs, cik nozīmīgs ir laika faktors katrā situācijā, un novēlotas rīcības iespējamās negatīvās sekas, lai nošķirtu steidzamību no parastas efektivitātes. To darot, tā ņems vērā šādus parametrus:

- satricinājumu vai krīžu esība vai paredzēšana, tostarp Savienības ārējās attiecībās;
- iespējamās sekas, ja netiek veikta tūlītēja rīcība;
- juridiskie termiņi un
- politiskais konteksts, kas rada vajadzību pēc steidzamas rīcības.

Pat steidzamos gadījumos Komisija centīsies panākt pēc iespējas labāku pierādījumu bāzi. Ja iespējams, Komisija sagatavos ietekmes novērtējumu steidzamām iniciatīvām, kurām paredzama būtiska ietekme. Pēc tam šo novērtējumu pārskatīs Regulējuma kontroles padome. Minētā padome ņems vērā nepieciešamos termiņus un sniegs ieteikumus lēmumu pieņemšanas procesā, nodrošinot, ka priekšlikumu tās veiktā kontrole uzlabo, vienlaikus atzīstot ierobežojumus, ko rada nepieciešamība rīkoties steidzami.

Lai saglabātu ieinteresēto personu jēgpilnu iesaisti paātrinātajā procedūrā, Komisija principā apspriedīsies ar sabiedrību, izmantojot uzaicinājumu iesniegt atsauksmes. Tas dos uzņēmumiem, iedzīvotājiem, pilsoniskajai sabiedrībai, publiskajām iestādēm un citām ieinteresētajām personām iespēju piedalīties iniciatīvas veidošanā. Var rīkot arī mērķorientētas apspriešanās ar dažādām ieinteresētajām personām, iespējams, arī īstenošanas dialogus vai reālās situācijas apsekojumus, lai apkopotu praktiskas atziņas un nodrošinātu, ka ierosinātie pasākumi ir efektīvi, lietderīgi un īstenojami.

Ārkārtas apstākļos, kad nepieciešamība steidzami rīkoties ir tik akūta, ka priekšlikumi ir jāpieņem ārkārtīgi saspringtā termiņā, par labāku regulējumu atbildīgais komisārs var piešķirt atkāpes no iepriekš minētajiem parastajiem procedūras standartiem. Atkāpes izmantos tikai tad, ja būs skaidri pierādīta īpaša steidzamība.

Šādos ārkārtas apstākļos Komisija nodrošinās, ka ne vēlāk kā trīs mēnešus pēc priekšlikuma pieņemšanas tiek sagatavots analītisks dienestu darba dokuments, ko pievieno priekšlikumam, vai tas tiek publicēts pēc iespējas drīz. Šajā dokumentā būs iekļauti vismaz šādi elementi:

- problēmas definīcija;
- pieeja, kas noteikta problēmas risināšanai;

¹⁹ Kopīgi ieteikumi izmeklēšanās 983/2025/MAS, 2031/2024/VB un 1379/2024/MIK.

- priekšlikuma galveno ietekmes virzienu novērtējums, tostarp izmaksu un ieguvumu analīze un klimata atbilstības novērtējums.

Steidzamības novērtējums un visas atkāpes tiks pienācīgi dokumentētas, pārredzami reģistrētas un paziņotas priekšlikumu paskaidrojuma rakstos. Šī pieeja nodrošina rūpīgu līdzsvaru starp nepieciešamību steidzami rīkoties un vajadzību nodrošināt, ka labāka regulējuma standarti jebkuros apstākļos ir pēc iespējas augstāki.

Viedāka un elastīgāka apspriešanās sistēma

Komisijas apspriešanās sistēma ir visaptveroša un tiek plaši atzinīgi novērtēta – tā sistemātiski saņem visaugstāko vērtējumu ESAO reitingos²⁰. Apspriešanās rīku klāsts nesen ir vēl vairāk paplašinājies, pievienojot īstenošanas dialogus un reālās situācijas apsekojumus²¹. Lai gan Komisijas apspriešanās sistēma darbojas ļoti rezultatīvi, ieinteresētās personas ir paidušas bažas par apspriešanās ilgumu, par to, ka apspriešanās pārklājas, par atkārtotiem informācijas pieprasījumiem un nepietiekamām atsauksmēm.

Pievēršoties minētajām bažām, Komisija labāk integrēs dažādos apspriešanās instrumentus, izvairoties no dublēšanās un turpinot nodrošināt maksimālu pieejamību visiem iedzīvotājiem un ieinteresētajām personām. Lai gan katram apspriešanās instrumentam ir savs mērķis un tas var attiekties uz nedaudz atšķirīgu auditoriju, Komisijas rīcībā esošo instrumentu klāstam nevajadzētu izraisīt to, ka vienas un tās pašas ieinteresētās personas atkārtoti tiek aicinātas sniegt vienu un to pašu ieguldījumu.

Par vienu un to pašu iniciatīvu mēs centīsimies apspriesties ar sabiedrību tikai vienu reizi, vai nu izmantojot uzaicinājumu iesniegt atsauksmes, vai izmantojot anketu, ko vajadzības gadījumā papildinās mērķorientētas apspriešanās, kurās tiks meklēti dažādi viedokļi un ieguldījums un kurās piedalīsies plašs attiecīgo ieinteresēto personu kopums. Racionalizētā uzaicinājuma iesniegt atsauksmes dokumentā pieprasītā informācija tiks koncentrēta uz galvenajiem aspektiem, lai ieinteresētās personas varētu vieglāk sniegt jēgpilnu ieguldījumu.

Tiks optimizēts arī kopējais apspriešanās laiks. Pēc daudzu ieinteresēto personu pieprasījuma Komisija, kad vien iespējams, izvairīsies no nozīmīgu brīvdienu periodu ieskaitīšanas kopējā apspriešanās laikā. Ja vienai un tai pašai iniciatīvai tiek rīkotas citas sabiedriskās un/vai mērķorientētas apspriešanas, 12 nedēļu ilgo standarta termiņu sabiedriskās apspriešanās anketām var samazināt par ne vairāk kā sešām nedēļām.

Komisija arī tieši informēs ieinteresētās personas, kad portālā “Izsakiet viedokli” būs pieejams apspriešanās saņemto atbilžu kopsavilkums. Šāds automatizēts paziņošanas mehānisms uzlabos pārredzamību un ļaus dalībniekiem viegli piekļūt apspriešanās rezultātiem.

Turklāt apspriešanās pasākumos mēs labāk iesaistīsim konsultatīvās komitejas un to tīklus, piemēram, Reģionālo centru tīklu, atvieglojot to līdzdalību un sniedzot atsauksmes par to ieguldījumu.

²⁰ *OECD Regulatory Policy Outlook 2025*, sk. 2.1. un 2.2. attēlu par ieinteresēto personu iesaisti primāro tiesību aktu un pakārtoto noteikumu izstrādē, https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/publications/reports/2025/04/oecd-regulatory-policy-outlook-2025_a754bf4c/56b60e39-en.pdf.

²¹ Šie instrumenti ir bijuši veiksmīgi Komisijas vienkāršošanas programmā, veicinot spēkā esošo tiesību aktu stresa testus, kā arī sagatavojot *omnibus* un citus vienkāršošanas priekšlikumus.

Būtisku grozījumu novērtēšana

Likumdošanas procesa laikā Eiropas Parlaments un Padome var veikt būtiskus grozījumus Komisijas sākotnējos priekšlikumos. Praksē iestādes, kas ierosina šos grozījumus, nevērtē to ietekmi, neraugoties uz savu apņemšanos to darīt, “ja to uzskata par piemērotu un vajadzīgu likumdošanas procesam”²². Bez šādiem novērtējumiem tiesību akta paredzamās ietekmes analīze kļūst nepilnīga un potenciāli maldinoša, tādējādi, iespējams, radot lielāku slogu vai negaidītas grūtības tiesību aktu īstenošanā.

Lai uzlabotu šo situāciju, Komisija ierosina saskaņotu, pragmatisku un uz sadarbību vērstu pieeju, kuras pamatā ir trīs virzieni iestāžu kopīgā darbam.

Pirmkārt, iestādēm būtu jācenšas panākt kopīgu izpratni par to, kas ir būtisks grozījums. Būtiska grozījuma piemēri varētu būt priekšlikuma darbības jomas paplašināšana, lai aptvertu mikrouzņēmumus vai MVU, vai pasākumi, kas varētu radīt papildu atbilstības nodrošināšanas izmaksas, jaunas ziņošanas prasības uzņēmumiem vai pārvaldes iestādēm vai papildu publiskos izdevumus. Kopīgs parametru kopums ļautu Eiropas Parlamentam un Padomei noteikt un novērtēt to būtiskos grozījumus.

Otrkārt, tiklīdz ir identificēts būtisks grozījums, iestāde, kas to ierosina, sniegtu ietekmes novērtējumu un kvantificētu izmaksas vai ietaupījumus, izmantojot vienkāršu izmaksu aprēķināšanas metodi. Attiecībā uz administratīvajām izmaksām vai ietaupījumiem “standarta izmaksu modelis” atvieglotu šādu izmaksu un ietaupījumu aprēķināšanu un ziņošanu par tiem.

Visbeidzot, šādu būtisku grozījumu ietekmi varētu izklāstīt kodolīgā veidnē. Tas ietvertu tādas elementus kā vispārīgs apraksts, paredzamās papildu izmaksas un ieguvumi, skartās ieinteresētās personas un ietekme uz konkurētspēju un inovāciju.

Svarīgākās darbības

- **Vairāk iniciatīvu** ar būtisku ietekmi, kurām pievienots **ietekmes novērtējums**, ko kontrolējusi Regulējuma kontroles padome.
- **Mērķtiecīgāki ietekmes novērtējumi**, kuru pamatā jau sākumā ir **būtiskas ietekmes matrica** un **samērīgāka** pieeja.
- **Minimālās prasības** steidzamām iniciatīvām **paātrinātai virzībai**.
- Vienkāršots **uzaicinājums iesniegt atsauksmes**, kas koncentrējas uz ieinteresētajām personām svarīgāko informāciju.
- Optimizēti un elastīgāki **apspriešanās termiņi**, ņemot vērā **brīvdienų periodus**.
- **Integrētāka un elastīgāka** dažādu **apspriešanās rīku** ieviešana, lai izvairītos no apspriešanās noguruma un piekļūtu plašam viedokļu un pienesumu klāstam.

²² 2016. gada 13. aprīļa Iestāžu nolīgums par labāku likumdošanas procesu (OV L 123, 1. lpp., <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN-LV/TEXT/?from=EN&uri=CELEX%3A32016Q0512%2801%29>). Lai gan iepriekš Eiropas Parlaments veica dažus šādos novērtējumus, tas vairs nenotiek. Savukārt Padome to nav darījusi nekad.

- Tieša automatizēta apspriešanās kopsavilkumu **paziņošana** respondentiem.
- **Labāka regulējuma pamatnostādņu un ietekmes novērtējuma un izvērtēšanas veidņu** atjaunināšana, lai atspoguļotu šos uzlabojumus.
- Pastāvīgs darbs ar abiem likumdevējiem, lai izstrādātu un īstenotu **kopīgu metodiku** nolūkā panākt, ka **katra iestāde novērtē savus būtiskos grozījumus**.

3. REGULĒJUMA “ĢENERĀLTĪRĪŠANA”

Laika gaitā ES tiesību aktu kopums ir pieaudzis. Tas atspoguļo ES aizvien plašākās atbildības jomas, tās lomu vienotā tirgus veicināšanā un to, ka tai jārisina arvien prasīgāki un sarežģītāki jautājumi. Daudzos gadījumos ES tiesību akti aizstāj 27 dažādus valstu noteikumu kopumus. Tomēr ES tiesību aktu apjoms un lielā detalizētība, kā arī mijiedarbība starp ES tiesību aktiem un valstu tiesību aktiem var radīt nevajadzīgu sarežģītību, atkārtotas atbilstības nodrošināšanas slogu un iespējamās neatbilstības. Noteikumu akumulācija ir kļuvusi par problēmu visattīstītākajās jurisdikcijās²³.

Ieinteresētās personas konsekventi, citstarp atbildot uz uzaicinājumu iesniegt atsauksmes, norāda, ka vienkāršošanas centieni ir jāattiecinā arī uz esošo pasākumu pārskatīšanu un konsolidēšanu. Lai gan jauni tiesību akti joprojām ir svarīgi, lai risinātu jaunas problēmas un atjauninātu noteikumus, vienlīdz svarīgi ir pārvaldīt esošo noteikumu kopumu, lai uzlabotu tā skaidrību, konsekvenci un saskaņotību.

2025. gadā Komisija ierosināja vērēnīgus vienkāršošanas pasākumus, pamatojoties uz savu paziņojumu par vienkāršāku un ātrāku Eiropu²⁴. Desmit *omnibus* paketēm un citiem vienkāršošanas priekšlikumiem, kad tos būs pieņēmuši abi likumdevēji, būtu jārada uzņēmumiem un pārvaldes iestādēm regulāri izmaksu ietaupījumi vismaz 15 miljardu EUR apmērā. Šī virzība tiek saglabāta, izstrādājot vairākus jaunus *omnibus* priekšlikumus un papildu vienkāršošanas pasākumus. Vairāk nekā puse likumdošanas iniciatīvu Komisijas 2026. gada darba programmā veicinās to, lai ES tiesību akti kļūtu vieglāki, skaidrāki un vienkāršāk īstenojami²⁵.

Turklāt deleģēto un īstenošanas aktu pārskatīšanas rezultātā aptuveni 30 % no 2026. gadam plānotajiem aktiem tika atcelts prioritātes statuss. Tas palīdzēs nodrošināt, ka sekundārie tiesību akti sasniedz savus mērķus, joprojām ir samērīgi un ir vērsti uz jomām, kurās ES rīcībai ir vislielākā pievienotā vērtība.

Rīcības plāns regulējuma “ģenerāltīrīšanai”

Katrs kolēģijas loceklis ir atbildīgs par viņa atbildībā esošā tiesību aktu kopuma visaptverošu pārbaudi, lai novērtētu, vai tas joprojām ir aktuāls un atbilst paredzētajam mērķim. Tā ir neatņemama daļa no stresa testiem, kas izklāstīti Komisijas politikas pamatnostādnēs un

²³ OECD Economic Outlook, https://www.oecd.org/en/publications/oecd-economic-outlook-volume-2025-issue-2_9f653ca1-en.html

²⁴ Vienkāršāka un ātrāka Eiropa: paziņojums par īstenošanu un vienkāršošanu”, COM(2025) 47.

²⁵ Komisijas 2026. gada darba programma, COM(2025) 870.

komisāru pilnvarojuma vēstulēs²⁶. Tiesību aktu pārbaudē tiek aplūkotas visas politikas jomas, un tā aptver arī deleģētos un īstenošanas aktus.

Lai pastiprinātu šos centienus un piešķirtu tiem lielāku prioritāti, Komisija nāk klajā ar rīcības plānu regulējuma “ģenerāltīrīšanai”. Šajā rīcības plānā galvenā uzmanība ir pievērsta 12 jomām, kas izklāstītas 1. pielikumā. Tās tiks prioritāri izskatītas 2026. un 2027. gadā ar mērķi samazināt sarežģītību un sadrumstalotību, lai uzlabotu to efektivitāti un lietderību.

Minētās 12 prioritārās jomas – brīva preču un pakalpojumu aprīte, finanšu pakalpojumi, muiita, nodokļi, veselība un pārtikas nekaitīgums, lauksaimniecība, transports, enerģētika, klimats, vide, digitālā joma, mājokļi un atļauju piešķiršana – ir izvēlētas, pamatojoties uz īstenošanas problēmu iekšējo analīzi un ieinteresēto personu ieguldījumu, citstarp īstenošanas dialogos un reālās situācijas apsekojumos.

Paredzams, ka šā procesa rezultātā tiks pieņemti tiesību akti vai citi pasākumi, kas attiecas uz novecojušiem noteikumiem, pārklāšanos, nekonsekvenci vai nevajadzīgām prasībām, kas rada nevajadzīgu slogu. Tā arī veicinās konsolidāciju jomās, kurām raksturīga liela regulējuma sadrumstalotība, un var izraisīt atsevišķu Komisijas priekšlikumu atsaukšanu, ja tie vairs neatspoguļo pašreizējo realitāti vai to virzība pie abiem likumdevējiem ir apstājusies.

Iespējamo pasākumu piemēri ir saskaņošana, procesu digitalizācija, sadrumstalotu noteikumu racionalizēšana, ziņošanas pienākumu samazināšana un digitālo rīku izmantošana birokrātijas mazināšanai. Rīcības plāna mērķis ir veicināt pārredzamību un paredzamību, nodrošinot, ka ES tiesību akti atbilst paredzētajam mērķim, vienlaikus samazinot atbilstības nodrošināšanas izmaksas uzņēmumiem, publiskās pārvaldes iestādēm un iedzīvotājiem.

Lai dotu vajadzīgo impulsu regulējuma “ģenerāltīrīšanai”, komisāru kolēģija regulāri pārskatīs progresu rīcības plāna īstenošanā. Informācija par šo progresu tiks iekļauta Komisijas gada ziņojumā par vienkāršošanu, īstenošanu un izpildi.

Vienkāršošanas platforma – jauna augsta līmeņa ekspertu grupa

Šos regulējuma “ģenerāltīrīšanas” centienus atbalstīs augsta līmeņa ieinteresēto personu grupa – vienkāršošanas platforma²⁷. Jaunā grupa²⁸ apvienos valstu, reģionālās un vietējās iestādes, Reģionu komiteju, ko atbalstīs Reģionālo centru tīkls, Ekonomikas un sociālo lietu komiteju, sociālos partnerus, uzņēmumus un pilsoniskās sabiedrības organizācijas. Tās dalībnieki sniegs ierosinājumus, kā ES noteikumus un to īstenošanu var padarīt vienkāršāku un vieglāk piemērojamu sabiedrībai, uzņēmumiem un pārvaldes iestādēm, sekojot līdzi progresam un jaunām vajadzībām.

Svarīgākās darbības

- **Regulējuma “ģenerāltīrīšana”, kā izklāstīts pievienotajā rīcības plānā.**

²⁶ Eiropas izvēle. Politikas pamatnostādnes nākamajai Eiropas Komisijai (2024–2029).

²⁷ Šī jaunā grupa balstīsies uz darbu, ko veica platforma “Gatavi nākotnei”, kura darbojās no 2021. līdz 2024. gadam.

²⁸ C(2026) 8000.

- Papildus informācijas iegūšana no ieinteresētajām personām, lai apzinātu īstenošanas problēmas un vienkāršošanas potenciālu, citstarp izmantojot **apspriešanos, īstenošanas dialogus un reālās situācijas apsekojumus**.
- Jaunas augsta līmeņa ekspertu grupas – **vienkāršošanas platformas** – izveide, lai atbalstītu vienkāršošanas un sloga samazināšanas centienus.

4. PĀRMĒRĪGAS REGLAMENTĒŠANAS NOVĒRŠANA

Šķēršļus vienotajam tirgum var radīt valstu politikas izvēles, atšķirīgas administratīvās procedūras, administratīvo spēju trūkums vai nevienlīdzīga digitalizācija. Lai gan šādi šķēršļi ne vienmēr ir pretrunā ES tiesību aktiem, tie dažkārt pat netīši kavē vienotā tirgus netraucētu darbību. Savukārt šķēršļi vienotajam tirgum apdraud labklājību un noturību.

Būtisks šāda veida šķērslis ir pārmērīga reglamentēšana²⁹. Tas attiecas uz gadījumiem, kad dalībvalsts, transponējot vai īstenojot ES tiesību aktus konkrētā politikas jomā, ievieš plašāku darbības jomu un stingrākus noteikumus vai pienākumus, kas pārsniedz ES tiesību aktā noteiktās prasības³⁰. Par pārmērīgu reglamentēšanu var uzskatīt arī tādu procedūru radīšanu, kuras ir apgrūtināšākas nekā būtu vajadzīgs ES tiesību aktu īstenošanai.

Pat ja šāda prakse nav ES tiesību aktu pārkāpums, tai parasti ir negatīva ietekme uz vienoto tirgu un tā kavē uzņēmējdarbību, citstarp valsts līmenī, vai nepamatoti ietekmē personu tiesības. Tā var arī radīt nevienlīdzīgus apstākļus uzņēmumiem un augstākas atbilstības nodrošināšanas izmaksas, apdraudot Eiropas uzņēmējdarbību, inovāciju un galu galā tās konkurētspēju. Turklāt pārmērīga reglamentēšana var padarīt neskaidrus pienākumus, jo ekonomikas dalībnieki var saukt ES pie atbildības par regulatīvo slogu, kas faktiski izriet no valstu politikas izvēlēm, tādējādi kaitējot ES reputācijai.

Novērst šos šķēršļus un samazināt pārmērīgu reglamentēšanu ir iespējams tikai partnerībā ar dalībvalstīm. Ņemot to vērā, Komisija strādās pie paraugprakses un kritēriju rīkkopas, lai palīdzētu dalībvalstīm apzināt pārmērīgu reglamentēšanu un izvairīties no tās, transponējot un īstenojot ES tiesību aktus valsts līmenī. Tā pamatā ir Eiropadomes 2026. gada 19. marta secinājumos paustā kopīgā apņemšanās izvairīties no pārmērīgas reglamentēšanas. Komisija arī atbalstīs dalībvalstis direktīvu transponēšanas procesā, palīdzot tām jau agrīnā posmā apzināt iespējamus pārmērīgas reglamentēšanas riskus.

Komisija izmantos apspriešanos, komisāru rīkotos īstenošanas dialogus un reālās situācijas apsekojumus, lai noteiktu un izvērtētu, kur īstenošana var pārvērsties pārmērīgā reglamentēšanā. Pārmērīgu reglamentēšanu palīdzēs atklāt arī Komisijas izmeklēšanas ar izpildi saistītos jautājumos (sk. tam veltīto iedaļu zemāk).

²⁹ 2025. gada vienotā tirgus stratēģijā (COM(2025) 500) pārmērīga reglamentēšana ir atzīta par šķērslī.

³⁰ Tas neskar dalībvalstu prerogatīvu pieņemt stingrākus pasākumus konkrētās politikas jomās, ja to paredz Līgumi.

Arī dalībvalstīm būtu jāpiedalās šajā pierādījumu vākšanā. Tās jau tagad direktīvu transponēšanas laikā vai pēc tās datubāzē³¹ var atzīmēt, kad to valsts pasākumi ir stingrāki nekā ES tiesību akti. Tomēr praksē šī iespēja netiek izmantota.

Komisija veicinās esošo mehānismu un forumu izmantošanu, lai novērstu kaitīgus šķēršļus un pārmērīgu reglamentēšanu vienotajā tirgū. Eiropas pusgads³² sniegs savu ieguldījumu, apzinot galvenos šķēršļus un pārmērīgas reglamentēšanas problēmas katrā dalībvalstī un norādot uz gadījumiem, kas būtu jārisina prioritārā kārtā. Komisija cita starpā paļausies uz darbu, ko veic Vienotā tirgus noteikumu izpildes panākšanas darba grupa, kura kopā ar dalībvalstīm ir izstrādājusi sadarbības pieeju, lai novērstu kaitīgus šķēršļus vienotajā tirgū.

Visbeidzot, arī Komisija ņems vērā pārmērīgas reglamentēšanas risku, iesniedzot tiesību aktu priekšlikumus, un formulēs tos tā, lai līdz minimumam samazinātu šo risku (piemēram, attiecīgā gadījumā piešķirot prioritāti izsmēlošām regulām, nevis direktīvām vienotā tirgus jomās, un tādējādi nodrošinot, ka ES noteikumi izsmēloši reglamentē tiesību aktā apskatīto jautājumu).

Svarīgākās darbības

- Atbalsts dalībvalstīm, tām apņemoties izvairīties no pārmērīgas reglamentēšanas, **izmantojot rīkkopu ar paraugpraksi un transponēšanas norādījumus.**
- **Labāka un savlaicīgāka** pārmērīgas reglamentēšanas gadījumu **atklāšana**, izmantojot Komisijas instrumentus un sadarbojoties ar dalībvalstīm.
- Galveno šķēršļu apzināšana un turpmāki pasākumi saistībā ar pārmērīgas reglamentēšanas jautājumiem katrā dalībvalstī, izmantojot **Eiropas pusgadu un Vienotā tirgus noteikumu izpildes panākšanas darba grupu.**

5. LABĀKA ĪSTENOŠANA UN STINGRA IZPILDE

Pat vislabākie noteikumi nerasniedz paredzēto ietekmi, ja īstenošana ir sadrumstalota, novēlota vai starp dalībvalstīm nekonsekventa. Šādi trūkumi ne tikai vājina vienoto tirgus integritāti un mazina konkurētspēju, bet arī mazina uzticēšanos tiesiskumam, kas ir ES leģitimitātes pamats. Tas rada ievērojamas izmaksas iedzīvotājiem un uzņēmumiem. Spēcīga un paredzama izpilde arī stiprina Savienības uzticamību starptautiskajās partnerībās un tās spēju veicināt uz noteikumiem balstītu sadarbību.

Šī Komisija ir uzsākusi svarīgas iniciatīvas, lai stiprinātu vienoto tirgu³³ un aizsargātu tiesiskumu³⁴. Tā ir palielinājusi īstenošanas atbalstu dalībvalstīm, nodrošinot tām instrumentus ES tiesību aktu savlaicīgai un pareizai īstenošanai jau no paša sākuma³⁵. Tomēr uzticama un

³¹ *THEMIS* ir Komisijas dienestu un dalībvalstu kopīga datubāze, kurā valstu iestādes paziņo Komisijai savus valsts transponēšanas pasākumus.

³² Eiropas pusgads ir Eiropas Savienības ekonomikas un sociālās politikas koordinācijas un uzraudzības sistēma.

³³ Vienotais tirgus – Eiropas vietējais tirgus nepastāvīgā pasaulē. Stratēģija, kā vienoto tirgu padarīt vienkāršu, netraucētu un spēcīgu” (COM (2025) 500).

³⁴ Ikgadējais tiesiskuma cikls, https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/policies/justice-and-fundamental-rights/upholding-rule-law/rule-law/annual-rule-law-cycle_lv.

³⁵ Vienkāršāka un ātrāka Eiropa: paziņojums par īstenošanu un vienkāršošanu”, COM(2025) 47.

efektīva izpilde ir alternatīva, kas vajadzīga, lai panāktu savlaicīgu atbilstību ES noteikumiem, ja preventīvie pasākumi ir nesekmīgi.

Nemot vērā Eiropas problēmu mērogu un veidojot noturību nākotnē, Komisija pastiprinās ES tiesību aktu izpildi. Mēs veiksīm pasākumus, lai ātrāk un stingrāk īstenotu ES tiesību aktus visās politikas jomās un nodrošinātu vienlīdzīgu attieksmi³⁶.

Vienotā tirgus prioritārās jomas saistībā ar izpildi

Vienotais tirgus ir Eiropas inovācijas, izaugsmes un konkurētspējas dzinējspēks³⁷. Saskaroties ar nepamatotiem šķēršļiem un atšķirīgiem valstu noteikumiem un tirdzniecības nosacījumiem, uzņēmumi neizmanto visu savu potenciālu. Šie šķēršļi kropļo konkurenci un ierobežo pārrobežu darbību un ieguldījumus.

Tāpēc Komisija pastiprina darbu pie vienotā tirgus noteikumu kopuma izpildes. Pamatojoties uz to sistēmisko un ekonomisko nozīmi, mēs 2. pielikumā esam apzinājuši vienpadsmit vienotā tirgus prioritārās jomas, kurās jānodrošina izpilde. Šajās jomās Komisija proaktīvāk izmeklēs situāciju visās dalībvalstīs un vajadzības gadījumā risinās konstatētās problēmas, izmantojot ātras pārkāpuma procedūras. Uzskaitītās prioritārās jomas ir saistītas ar jautājumiem, kas nopietni ietekmē vienotā tirgus darbību un negatīvi ietekmē Eiropas uzņēmumus. Komisija ir apzinājusi šīs jomas, pamatojoties uz informāciju, kas iegūta no tādiem avotiem kā īstenošanas dialogi, iedzīvotāju un ieinteresēto personu sūdzības un sistēmiskas problēmas, par kurām ziņojuši *SOLVIT* centri, kas darbojas visā ES, risinot atsevišķas pārrobežu problēmas. Pie šo prioritāro jomu izpildes piederēs arī nelikumīgas pārmērīgas reglamentēšanas novēršana³⁸.

Mērķis ir pēc iespējas ātrāk nodrošināt atbilstību vienotā tirgus noteikumiem, katrā gadījumā izmantojot pareizo instrumentu. Izmeklēšanu pamatā būs esošie instrumenti, un tās balstīsies uz informācijas apmaiņu ar dalībvalstīm ekspertu grupās, transponēšanas darbsemināros un vajadzības gadījumā mērķtiecīgās sanāksmēs. Arī komisāru rīkotie īstenošanas dialogi un reālās situācijas apsekojumi var sniegt vērtīgu ieguldījumu no personām, kuras ES noteikumi ietekmē praksē. Komisija vairāk izmantos dialogus ar dalībvalstīm pirms pārkāpuma lietas sākšanas, lai izmeklētu iespējamās vienotā tirgus tiesību aktu pārkāpumus; tas attiecas arī uz gadījumiem, kad ir reālas izredzes sadarbībā ar attiecīgajām dalībvalstīm tos ātri novērst.

Vajadzības gadījumā Komisija uzsāks pārkāpuma procedūru. Tas notiks vai nu pēc neveiksmīga dialoga pirms pārkāpuma lietas sākšanas, vai jau uzreiz, ja pārkāpums ir smags

³⁶ Šis paziņojums papildina izpildes prioritātes, kas izklāstītas iepriekšējos paziņojumos, īpaši Komisijas paziņojumā “ES tiesību akti: labāki rezultāti līdz ar labāku piemērošanu” (C(2016)8600) un Komisijas paziņojumā “ES tiesību aktu izpilde Eiropai, kas nodrošina rezultātus” (COM(2022) 518), bet tās neaizstāj.

³⁷ Eiropas Centrālā banka uzskata, ka “šķēršļu samazināšana precēm radītu ES iekšējās tirdzniecības pieaugumu par 4,4 % un labklājības pieaugumu 1,3 % apmērā. Tomēr vēl lielāku tirdzniecības pieaugumu (14,5 %) un lielāku labklājības pieaugumu (1,8 %) ļautu panākt šķēršļu samazināšana pakalpojumu tirdzniecībai”, [raksts](#) publicēts izdevumā *ECB Economic Bulletin 8/2025*.

³⁸ Komisijas 2026. gada 30. janvāra gada ziņojumā par vienoto tirgu un konkurētspēju (COM(2026) 46) tika izziņota ikgadējā vienotā tirgus noteikumu izpildes panākšanas programma, kas tiks publicēta katru gadu. Izpildes prioritātes 2026. gadam ir daļa no vienpadsmit vienotā tirgus prioritārajām jomām saistībā ar izpildi, kuras iekļautas šajā paziņojumā. Prioritārās jomas neskar ES noteikumu īstenošanas stingru uzraudzību citās prioritārajās jomās, piemēram, noteikumus par tīras enerģijas ieviešanas paātrināšanu, kā noteikts 2026. gada 22. aprīļa COM(2026) 370 (*AccelerateEU*).

un pietiekami pierādīts. Uzsākot pārkāpuma procedūru, mērķis ir panākt ātru atbilstību – to arī atspoguļo lietu skaits, kuras Komisija ir varējusi atrisināt jau procedūras sākumā³⁹.

Ja Komisija nevarēs panākt pozitīvu iznākumu ar attiecīgo dalībvalsti ne dialogā, ne pārkāpuma procedūras pirmstiesas posmā, tā nevilcināsies vajadzības gadījumā nodot lietu izskatīšanai Tiesā. Komisijas izpildes panākšanas darbību progress un rezultāti šajās vienotā tirgus prioritārajās jomās būs daļa no Komisijas gada ziņojuma par vienkāršošanu, īstenošanu un izpildi.

ES tiesību aktu izpildes paātrināšana

ES tiesību aktu ievērošanas nodrošināšana ir būtiska ne tikai vienotā tirgus efektīvai darbībai, bet arī tam, lai ES paliktu kopiena, kuras pamatā ir tiesiskums. ES noteikumi iedzīvotājiem un uzņēmumiem sniedz iecerētos ieguvumus tikai tad, ja dalībvalstis tos īsteno pareizi un savlaicīgi. Tas ir īpaši svarīgi laikā, kad tiesiskums visā pasaulē tiek pakļauts spiedienam un tiek kropļota starptautiskā tirdzniecība.

Tomēr pārāk daudz direktīvu joprojām netiek transponētas laikus. Gandrīz 70 % jauno pārkāpuma procedūru 2025. gadā bija saistītas ar direktīvu novēlotu transponēšanu dalībvalstīs, un tas savukārt liedza iedzīvotājiem un uzņēmumiem pilnībā izmantot ES tiesību aktu sniegtās priekšrocības. Minētajā gadā lielākā daļa dalībvalstu sistemātiski neievēroja transponēšanas termiņus, liekot Komisijai sākt 370 pārkāpuma procedūras, kuras aptvēra 36 transponējamas direktīvas.

Lai gan, sākot pārkāpuma lietas par novēlotu transponēšanu, Komisija rīkojas ātri, to virzībai un slēgšanai bieži vien ir vajadzīgi gadi. Vēl vairāk laika aizņem lietas, kas saistītas ar direktīvu nepareizu transponēšanu un direktīvu vai regulu nepareizu piemērošanu. 2025. gadā vidējais togad noslēgtās pārkāpuma lietas ilgums bija gandrīz trīs gadi, un gandrīz viena piektdaļa lietu ilga vairāk nekā piecus gadus⁴⁰. Vienlaikus ES noteikumi dalībvalstīs tiek piemēroti nekoncekventi, radot nevienmērīgu realitāti un juridisko nenoteiktību iedzīvotājiem un uzņēmumiem.

Tādēļ Komisija centīsies paātrināt izpildi gadījumos, kad direktīvas netiek transponētas. Ja dalībvalstis nepaziņos Komisijai par transponēšanas pasākumiem, tā vienkāršos un paātrinās argumentētu atzinumu pieņemšanu⁴¹, kas ir otrais posms pārkāpuma procedūrā pēc oficiāla paziņojuma vēstules nosūtīšanas dalībvalstij. Ja dalībvalsts nepaziņo par transponēšanas pasākumiem (pilnīga netransponēšana) vai nesniedz papildu paziņojumu pēc pārkāpuma procedūras uzsākšanas (daļēja netransponēšana), Komisija argumentētu atzinumu parasti sniedz sešu mēnešu laikā pēc oficiāla paziņojuma vēstules pieņemšanas.

Dalībvalstu pienākumu sniegt pietiekami skaidru un precīzu informāciju par to valsts noteikumu būtību, ar kuriem transponē direktīvu, Tiesa aizvien atgādina tās iedibinātajā judikatūrā⁴². Tiesa ir uzsvērusi, ka šāda informācija ir nepieciešama, lai Komisija varētu noteikt, vai dalībvalsts ir pilnībā transponējusi direktīvu. Pēdējos gados Komisija ir palīdzējusi

³⁹ Divas trešdaļas pārkāpuma procedūru tiek atrisinātas pirmajā posmā (pēc oficiāla paziņojuma vēstules), savukārt aptuveni 95 % lietu tiek atrisinātas pirms lietas nodošanas Tiesai.

⁴⁰ <https://ec.europa.eu/implementing-eu-law/member-state-infringement-cases/en#inline-nav-10>

⁴¹ Jo īpaši biežāk izmantojot pilnvarojuma procedūru, lai pieņemtu lēmumus pārkāpuma procedūrā.

⁴² Nozīmīgs spriedums ir Tiesas 2019. gada 8. jūlija spriedums lietā Komisija/Belģija, C-543/15P, ECLI:EU:C:2016:573, sk. 59. punktu.

dalībvalstīm standartizēt un racionalizēt šādu paskaidrojumu iesniegšanu⁴³ un turpinās piedāvāt atbalstu. Tomēr, ja dalībvalsts nesniedz vajadzīgos paskaidrojumus, piemēro to pašu vienkāršoto procedūru, ko piemēro gadījumā, ja netiek paziņoti iepriekš minētie transponēšanas pasākumi.

Tāpat Komisija izmantos stingrāku pieeju attiecībā uz dalībvalstu pieprasījumiem pagarināt divu mēnešu termiņu atbildes sniegšanai uz oficiāla paziņojuma vēstuli⁴⁴ (visu veidu pārkāpuma procedūrās). Turpmāk pagarinājumus parasti piešķirs tikai argumentēta atzinuma posmā, ja dalībvalstis atzīst pārkāpumu un izpilda noteiktos kumulatīvos nosacījumus⁴⁵, kas tiks vērtēti stingri. Oficiāla paziņojuma vēstules posmā ierobežotus atbildes termiņa pagarinājumus piešķirs tikai ļoti ārkārtējos apstākļos, piemēram, nepārvaramas varas gadījumos, kad neparedzami notikumi liedz dalībvalstij atbildēt laikus.

Līdz Komisijas pilnvaru termiņa beigām tās mērķis ir samazināt ilgi atvērtu pārkāpumu lietu skaitu. Lai to panāktu, tā koncentrēsies uz lietām, kuru izskatīšana turpinās vairāk nekā piecus gadus un kuras vēl nav nodotas izskatīšanai Tiesā. Lai šīs lietas atrisinātu, izšķiroša nozīme būs dalībvalstu centieniem un to uz sadarbību vērstai attieksmei.

Mākslīgā intelekta izmantošana

Vēl viens veids, kā paātrināt izpildi, ir paātrināt valstu transponēšanas pasākumu atbilstības pārbaudes. Valsts tiesību akti atspoguļo katras dalībvalsts unikālo konstitucionālo, procesuālo un administratīvo sistēmu, un šo pasākumu pārbaudei ir vajadzīgs laiks un resursi. Šajā sakarā Komisija ievieš īpašu MI rīku izmantošanu, lai palīdzētu pārbaudīt, kā dalībvalstis transponē ES tiesību aktus. Šie instrumenti arī palīdzēs Komisijai apzināt iespējamus pārmērīgas reglamentēšanas gadījumus, veicinot sistemātiskāku novērtējumu visās dalībvalstīs. 2026. gadā Komisija sāks izmēģinājuma projektu valstu transponēšanas pasākumu atbilstības pārbaudēm. Mākslīgais intelekts atbalstīs, nevis aizstās cilvēka veiktu novērtējumu, un uz to attieksies stingri aizsardzības pasākumi⁴⁶. Arī dalībvalstis tiek mudinātas izmantot mākslīgo intelektu, lai paātrinātu transponēšanas un uzraudzības darbu.

Atturošu faktoru stiprināšana

Stingrai izpildei ir vajadzīgi ticami atturoši līdzekļi. Pēc ES tiesību aktu pārkāpuma konstatēšanas un izmeklēšanas visām pusēm ir jāsadarbojas, lai to novērstu. Ja tas neizdodas un dalībvalsts joprojām nepilda saistības, Komisija var divos gadījumos⁴⁷ ierosināt Tiesā procedūru ar lūgumu piemērot finansiālas sankcijas.

⁴³ Piemēram, nodrošinot dalībvalstīm veidni, ko tās var izmantot paskaidrojuma sniegšanai.

⁴⁴ Oficiāla paziņojuma vēstules mērķis ir saņemt dalībvalsts apsvērumus par Komisijas konstatējumiem – bieži vien pēc dialogiem pirms pārkāpuma lietas sākšanas vai pēc divpusējas informācijas apmaiņas. Nepamatota kavēšanās kavē Komisijas novērtējumu un rada risku nevienlīdzīgai attieksmei pret dalībvalstīm.

⁴⁵ Pieprasījumā jāiekļauj reālistisks un pietiekami skaidrs veicamo pasākumu grafiks; pieprasījuma mērķis ir ļaut dalībvalstij veikt pasākumus, kas vajadzīgi, lai izpildītu argumentētā atzinuma prasības; var iesniegt tikai vienu pieprasījumu pagarināt atbildes sniegšanas termiņu; pieprasījumam jānonāk Ģenerālsekretariātā pirms sākotnējā termiņa beigām; piešķirtais papildu laiks nedrīkst pārsniegt trīs mēnešus.

⁴⁶ Izslēdzot jebkādas riskus, kas saistīti ar automatizētu lēmumu pieņemšanu, un nodrošinot labu pārvaldību.

⁴⁷ Proti, i) ja dalībvalsts nav veikusi vajadzīgos pasākumus, lai izpildītu agrāku Tiesas spriedumu, kurā konstatēts ES tiesību aktu pārkāpums (LESD 260. panta 2. punkts), un ii) ja dalībvalsts nav izpildījusi pienākumu paziņot par direktīvas, kas pieņemta saskaņā ar likumdošanas procedūru, transponēšanas pasākumiem (LESD 260. panta 3. punkts).

Ja direktīvas transponēšana ir nepilnīga, Līgumos ir paredzētas finansiālas sankcijas jau tad, kad Komisija pret dalībvalsti Tiesā vērsas pirmo reizi. Šajā gadījumā Tiesa savā spriedumā nevar pārsniegt Komisijas ierosināto summu. Ja dalībvalsts neizpilda pirmo spriedumu un ir atkārtoti jāvēršas Tiesā, Tiesai ir plaša rīcības brīvība lemt par lielāku summu, nekā ierosinājusi Komisija (un pēdējos gados tā ir šādi rīkojusies). Netransponēšana kavē direktīvas piemērošanu valsts tiesību sistēmā, kas nozīmē, ka iedzīvotājiem un uzņēmumiem tiek liegtas ar direktīvu piešķirtās tiesības un priekšrocības⁴⁸.

Nemot vērā iepriekš minēto un nepieciešamību nodrošināt pietiekami atturošas finansiālas sankcijas pret dalībvalstīm, Komisija sistemātiski būs stingrāka, aprēķinot Tiesai ierosināmās sankcijas, kā rezultātā summas palielināsies.

Sadarbība ar dalībvalstīm, lai panāktu labāku atbilstību

Esošo šķēršļu likvidēšana ir tikai puse no problēmas – tikpat svarīgi ir novērst jaunus šķēršļus. Nemot vērā strauji mainīgos tiesību aktus, ierobežotos resursus un nepieciešamību ātri reaģēt uz krīzēm, ir ļoti svarīgi, lai jaunie noteikumi jau no paša sākuma tiktu īstenoti pareizi.

Komisija stingri atbalsta ar dalībvalstīm kopīgu atbildību, lai panāktu pilnīgu atbilstību ES tiesību aktiem. Īstenošanas laikā Komisija sniedz spēcīgu atbalstu dalībvalstīm īstenošanas stratēģiju, transponēšanas ceļvežu, pielāgotu norādījumu un īpašu darba grupu veidā. Savukārt dalībvalstīm būtu proaktīvi jāsadarbojas ar Komisiju, savlaicīgi daloties ar īstenošanas problēmām. Tādējādi var izvairīties no ES tiesību aktu sadrumstalotas īstenošanas.

Laika gaitā jauno direktīvu skaits ir samazinājies, savukārt regulas kā likumdošanas instruments kļūst arvien svarīgākas, un tām ir vajadzīgas atšķirīgas uzraudzības pieejas. Šajā kontekstā Komisijai un dalībvalstīm būs jāpastiprina ES regulu īstenošanas un piemērošanas uzraudzība. Komisija 2026. gadā izstrādās jaunu IT rīku, kas dalībvalstīm nodrošinās vienotu kontaktpunktu saziņai ar Komisiju un valsts īstenošanas pasākumu paziņošanai regulās noteiktajos termiņos (piemēram, kad tās izraugās kompetentās iestādes). Šis rīks arī palīdzēs Komisijai sniegt sistemātiskus īstenošanas norādījumus dalībvalstīm un veikt regulu īstenošanas un piemērošanas sistemātisku uzraudzību.

Tomēr ne visi šķēršļi izriet no sliktas ES tiesību aktu īstenošanas. Daudzi no tiem rodas no vienaspusējiem valsts noteikumiem. Efektīva sadarbība nozīmē arī to, ka dalībvalstīm būtu jāatturas no tādu valsts noteikumu ieviešanas, kuri varētu radīt problēmas vienotā tirgus pareizai darbībai un ES noteikumu konsekventai īstenošanai.

Lai samazinātu juridisko sadrumstalotību, Komisija uzlabos tādu esošo instrumentu kā Vienotā tirgus pārredzamības direktīvas⁴⁹ un Pakalpojumu direktīvas⁵⁰ izmantošanu, kuri paredz, ka dalībvalstīm ir jāpaziņo valsts pasākumu projekti, un izpētīs šo procedūru turpmākus uzlabojumus. Šie noteikumi ir spēcīgi mehānismi, lai novērstu neatbilstības ES tiesību aktiem

⁴⁸ Tiesas judikatūrā par pārkāpumiem saistībā ar nepaziņošanu pastāvīgi ir atgādināts, ka “pienākums [transponēt un paziņot] ir būtiski dalībvalstu pienākumi, lai nodrošinātu Savienības tiesību pilnīgu efektivitāti, un ka šī pienākuma neizpilde līdz ar to noteikti ir jāuzskata par smagu (2024. gada 25. aprīļa spriedums lietā Komisija/Polija, C-147/23, ECLI:EU:C:2024:346, 72. punkts).

⁴⁹ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2015/1535 (2015. gada 9. septembris), ar ko nosaka informācijas sniegšanas kārtību tehnisko noteikumu un Informācijas sabiedrības pakalpojumu noteikumu jomā (OV L 241, 17.9.2015., 1. lpp.).

⁵⁰ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2006/123/EK (2006. gada 12. decembris) par pakalpojumiem iekšējā tirgū (OV L 376, 27.12.2006., 36. lpp.).

agrīnā posmā, pirms tiek pieņemti valsts pasākumi, tādējādi novēršot vajadzību pēc turpmākiem izpildes pasākumiem un nodrošinot lielāku efektivitāti gan Komisijas, gan dalībvalstu darbā.

Saskaņā ar pārredzamības sistēmu, kas izveidota ar Vienotā tirgus pārredzamības direktīvu, dalībvalstīm ir jāpaziņo par pasākumu projektiem attiecībā uz konkrētiem produktiem un pakalpojumiem pirms attiecīgo pasākumu pieņemšanas. Komisija izskata šo projektu atbilstību ES tiesību aktiem, šajā procesā vienlīdzīgi piedaloties visām dalībvalstīm, kuras var iesniegt savus novērtējumus. Pēc paziņošanas piemēro trīs mēnešu nogaidīšanas periodu, kura laikā paziņotāja dalībvalsts pasākumu pieņemt nedrīkst. Tas dod laiku atsauksmēm un pielāgojumiem. Interesētās personas tiek pilnībā informētas, izmantojot *TRIS* platformu, un var sniegt jēgpilnu atgriezenisko saiti, lai novērstu šķēršļus valsts līmenī.

Valsts pasākumiem, uz kuriem attiecas Pakalpojumu direktīvā noteiktais paziņošanas pienākums, nogaidīšanas termiņu nepiemēro, taču Komisija aicina dalībvalstis brīvprātīgi paziņot par pasākumiem, ja vien iespējams, vēl to projekta posmā, lai palielinātu paziņojumu preventīvo ietekmi.

Pēdējos gados Komisija ir norādījusi uz bažām par atbilstību pasākumu projektos, īpaši lauksaimniecības pārtikas, digitālo pakalpojumu un vides nozarēs. Tomēr ne visas dalībvalstis šos jautājumus ir risinājušas.

Pilnībā izmantojot šo preventīvo instrumentu, Komisija sistemātiski sāks pārkāpuma procedūras, ja konstatētie pārkāpumi joprojām nebūs novērsti. Tā arī nodrošinās pilnīgu atbilstību Vienotā tirgus pārredzamības direktīvai, veicot izpildes panākšanas darbības, ja dalībvalstis neievēro procesuālās prasības (piemēram, ja tās neievēro nogaidīšanas termiņu) vai nepaziņo savus tiesību aktu projektus. Cenšoties integrēt izpildi, Komisija tāpat rīkosies arī attiecībā uz līdzīgiem noteikumiem, kurus varētu ieviest nākotnes tiesību aktos.

Visbeidzot, papildus iepriekš minētajiem pasākumiem Komisija nākamajā finanšu shēmā un īpaši attiecībā uz pasākumiem saistībā ar valstu un reģionu partnerības plāniem pastiprinātu uzmanību pievērsīs ES tiesību aktos noteikto pienākumu ievērošanai, sevišķi saistībā ar vienotā tirgus pienācīgu darbību.

Svarīgākās darbības

- **Vienotā tirgus prioritārajās jomās saistībā ar izpildi** konstatēto problēmu ātra atrisināšana un vajadzības gadījumā vēršanās Tiesā ar neatrisinātajiem jautājumiem.
- **Ātrākas pārkāpuma procedūras** par direktīvu nepilnīgu transponēšanu, izmantojot ātrākus pamatotus atzinumus un sistemātiskus turpmākos pasākumus, ja dalībvalstis nav iesniegušas skaidrojošus dokumentus.
- **Mazāk to termiņu pagarinājumu**, kuros dalībvalstīm jāsniedz atbildes Komisijai pārkāpuma procedūrās.
- Specializētu **mākslīgā intelekta rīku** ieviešana, lai palīdzētu paātrināt transponēšanas novērtējumus, kas ļautu samazināt administratīvo slogu, neapdraudot precizitāti un nodrošinot stingrus aizsardzības pasākumus.
- **Ilgstoši atvērtu pārkāpumu lietu skaitu samazināšana** līdz šīs Komisijas pilnvaru termiņa beigām, īpašu uzmanību pievēršot lietām, kuru izskatīšana turpinās vairāk nekā piecus gadus un kuras vēl nav nodotas izskatīšanai Tiesā.
- **Atturošāku finansiālo sankciju** pret dalībvalstīm ierosināšana Tiesai.
- Papildus pašreizējai direktīvu transponēšanas kontrolei **labāka ES regulu uzraudzīšana**, izmantojot jaunu IT rīku, lai attiecīgā gadījumā centralizētu dalībvalstu paziņojumus, sistematizētu īstenošanas norādījumus un stiprinātu Komisijas veikto pārraudzību.
- **Vienotā tirgus noteikumu pārkāpumu labāka novēršana**, izmantojot paziņošanas prasības saskaņā ar Vienotā tirgus pārredzamības direktīvu un Pakalpojumu direktīvu.